

Інна МАРТИНОВА,

*вихователь - методист ЗДО № 4 «Казочка» м. Ніжина*

Сніжана ВИХОР,

*вихователька ЗДО №4 «Казочка» м. Ніжина*

## «ПОРИ РОКУ»

### Дидактичний посібник для дітей середньої групи

Сенсорно-пізнавальний розвиток дитини-дошкільника відбувається більш ефективно завдяки активізації органів чуття та психічних процесів. Задля реалізації такої роботи все більш активно використовуються авторські навчально-ігрові посібники. Пропонований дидактичний посібник «Пори року» призначено для формування в дошкільників уявлень про сезонні зміни в природі. За його допомогою можна в ігровій формі вчити дитину лічити, класифікувати, порівнювати, знаходити подібне та відмінне, опановувати просторові відношення тощо. Розвиваючи мовлення, дитина із задоволенням зможе розповісти про характерні ознаки кожної пори року. Використання посібника сприяє підвищенню інтересу дітей до цікавих конструктивних завдань та самостійного дослідницького пошуку. Посібник доцільно використовувати для індивідуальних та групових форм роботи з дітьми.

#### Опис посібника

Основа посібника виготовлена з картону та деревини. Дерево об'ємне, з усіх боків обшите фетром, рівномірно розподілене на 4 частини, відповідно до послідовності зміни пір року.

Дидактичний матеріал до посібника: пласкі та об'ємні зображення фруктів, квітів, листя, сніжинок, грибів, комах, які характеризують пори року. Усі предмети, що використовуються в роботі з дидактичним посібником, кріпляться на липучках.



## Варіанти дидактичних ігор

## 1. «КОЛИ ЦЕ БУВАЄ?»

**Мета гри:** формувати цілісне позитивне сприйняття природи в різні пори року; розширювати знання дітей про ознаки зими, весни, літа, осені; розвивати увагу, уяву, спостережливість, зв'язне мовлення, мислення та дрібну моторику рук; продовжувати навчати дітей висловлювати свою думку та складати речення, узгоджуючи між собою усі частини мови; спонукати дітей помічати красу в кожному сезоні; виховувати любов до природи.

*Хід гри:*

Діти спільно з вихователем обертають сенсорне дерево під читання віршів і загадок про зміни у кожній із пір року. Діти обговорюють кольори чотирьох секторів дерева, їх відповідність різним порам року та вирішують, яким чином позначати кожний сектор, що відповідає обраній порі року.

Вихователь роздає дітям дидактичний матеріал на тему «Пори року» із зображенням явищ і предметів, пов'язаних із певною порою року.

Діти поділяються на чотири команди, які називаються відповідно: «Зима», «Весна», «Літо» і «Осінь». Вихователь пропонує кожній команді відібрати лише ті з пропонованих зображень, які відповідають порі року їхньої команди.

*Потім кожна команда коментує відібрані малюнки і розповідає про свою пору року.*

## 2. «ЗНАЙДИ СОБІ ПАРУ»

**Мета гри:** вчити групувати предмети відповідного кольору та розміру; закріпити прийом порівняння прикладанням один до одного; вчити розрізняти кольори: червоний, синій, жовтий, зелений; привчати дітей до спільного виконання завдань.

*Хід гри:*

Вихователь розповідає дітям, що в саду виросло чарівне дерево, на якому ростуть листочки та фрукти, але вони різні за розміром та кольором.

Дітям надають можливість уважно розглянути предмети, а потім вихователь запитує в них, що спільного між предметами? Чим вони відрізняються? Як це можна довести? Які прийоми порівняння можна використати щодо цього?

На прохання вихователя діти вибирають потрібний їм предмет, а потім шукають до нього пару (наприклад, такої ж довжини, або такого ж кольору).

Наприкінці гри діти пояснюють, за якою ознакою дібрана пара.

*Як ускладнення до роботи можна запропонувати дітям побудувати предмети в порядку наростання чи спадання розмірів.*

## 3. «ПОРАХУЙ»

**Мета гри:** формувати вміння лічити в межах 5-ти, відповідати на питання «скільки всього?» та «який за рахунком?»; формувати здатність виявляти інтерес до математики, до нового цікавого матеріалу, радіти в разі вирішення поставлених вихователем завдань.

*Хід гри:*

Вихователь пропонує уважно розглянути предмети (яблука, груші, квіти, листочки, сніжинки) на дереві. Він називає число, а діти вішають на дерево стільки ж предметів.



Доцільно задавати уточнююче питання, «яким є за рахунком цей предмет внизу / вгорі дерева? Наприкінці гри всі предмети рахуються.

*Варіантами в роботі можуть бути: визначення вихователем числа предметів для розміщення на дереві за допомоги поплескувань, музичних сигналів, простукувань та інших способів активізації органів чуття дітей.*

#### 4. «ЩО ЗМІНИЛОСЯ?»

**Мета гри:** вчити дітей помічати зміни; вправлятися у визначенні просторових положень (відносно себе) «вгорі-внизу», «зліва-справа», «посередині», «між»; розвивати зорову пам'ять; стимулювати увагу та пізнавальну активність дітей.

**Хід гри:**

Вихователь пропонує дітям уважно розглянути створений ним на дидактичному дереві пейзаж за кожною із пір року. Потім діти заплющують очі, вихователь у цей час змінює щось (додає пташку, прибирає сонечко, додає квітку або змінює колір квіток тощо).

Діти розплющують очі та називають, що змінилося.

Вихователь мотивує дітей до відповідей про положення доданих чи зниклих об'єктів на дереві, наприклад: «Куди впало яблучко з дерева? (вниз)», «Де сонечко розташувалося відповідно до дерева? (вгорі)» тощо.

*Варіанти гри визначаються тим, що надалі діти можуть самі пропонувати такі зміни на чудо-дереві.*

#### 5. «ПОКЛАДИ У КОШИК»

**Мета гри:** розвивати вміння дітей зіставляти предмети за величиною; встановлювати їх відповідність (наприклад, за типом «великі до великих» тощо); закріплювати уміння самостійно проводити порівняння різнорідних множин за кількістю без перелічення.

**Хід гри:**

Вихователь розповідає дітям про те, що на чудо-дереві вродив дуже рясний урожай, тепер його треба зібрати. Розглядають, що виросло на дереві. Уточнюють, у що ми будемо збирати фрукти (у кошики різної величини). Вихователь запитує: «Який це кошик за величиною? Які фрукти ми в нього покладемо?». Діти підсумовують, що у великому кошику лежать великі фрукти, а в маленькому – маленькі.

*Наприкінці гри доцільно запропонувати дітям закріпити уміння встановлювати рівнопотужність / нерівнопотужність множин без перелічування.*

